

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Златів Леся Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, lesyazlativ@meta.ua

Позитивні наслідки реформи системи освіти можливі за умови врахування національних та світових процесів, духовно-ментальних підвалин буття українського народу, а також виваженого аналізу проблем, помилок та ілюзій. Вивчення найбільш ґрунтовних наукових досліджень проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів (Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Копусь, Л. Мацько, С. Ніколаєва, Н. Остапенко, О. Семенов, Т. Симоненко, Л. Струганець та ін.), а також власний багаторічний досвід викладання різних дисциплін мовознавчого циклу на філологічному факультеті вишу дозволяють нам виокремити найбільш актуальні проблеми, що загострилися в умовах змішаного навчання, а тому потребують наукового осмислення й послідовного практичного розв'язання.

Деякі з проблем підготовки вчителя-словесника, про які ми уже писали у одній зі своїх статей [2], залишаються досі не розв'язаними. Серед них проблема оптимізації змісту освітніх програм, зокрема варіативного їх складника, який формується в самому закладі освіти (вибір дисциплін та спецкурсів для освітньої програми має бути професійно й прагматично зорієнтованим, враховувати регіональні особливості вишу та його наукові традиції: школи, лабораторії, наукові теми кафедр, авторські моделі підготовки фахівців та ін.); проблема роз'єднаності між навчальними дисциплінами, домінування предметної підготовки над психолого-педагогічною, інтеграції змісту предметів у навчальних планах навколо формування загальних та фахових компетентностей, які переважно мають надпредметний характер; проблема забезпечення здобувачів вищої освіти можливістю вибору індивідуальної траєкторії навчання (практика затверджених навчальних планів суперечить ідеї здобуття освіти за власною програмою, тому важливо у навчальних планах передбачити

лакуни для вільного вибору здобувачами філологічної освіти дисциплін із бази закладу, що не пов'язані безпосередньо із формуванням фахових компетентностей) [2, с. 157–160].

Виклики сьогодення (пандемії, світова економічна криза, процеси глобалізації та діджиталізації людства), підсилені внутрішніми соціокультурними та політичними процесами українського суспільства, сприяли появі нових форм здобування освіти (дистанційної, мережевої, дуальної) [3], а також упровадженню змішаного навчання. (Услід за К. Бугайчуком, під змішаним навчанням розуміємо «цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок, що здійснюється освітніми установами різного типу в рамках формальної освіти, частина якого реалізується у віддаленому режимі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій і технічних засобів навчання, які використовуються для зберігання і доставки навчального матеріалу, реалізації контрольних заходів, організації взаємодії між суб'єктами навчального процесу (консультації, обговорення) та під час якого має місце самоконтроль учня (студента) за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання» [1, с. 5]).

Як показала практика, багато викладачів і здобувачів освіти виявились не готовими до дистанційної форми навчання (переважно через невисокий рівень володіння інформаційними технологіями, відсутність гаджетів або недостатнє технічне забезпечення, відсутність електронних підручників і посібників, методичних рекомендацій щодо проведення лекцій, практичних та лабораторних занять онлайн, контролю та корекції знань, організації педагогічної чи асистентської практики дистанційно).

Якщо у закладі немає цілісного розуміння, як відбувається освітній процес в дистанційних умовах, кожен викладач використовує власний набір засобів навчання, відсутня можливість перевірити якість навчання та методичних матеріалів, а також системна технічна й методична підтримка викладачів і здобувачів вищої освіти, то, очевидно, реалізація змішаного навчання носить хаотичний характер, а якість навчання невисока.

Шлях розв'язання таких проблем ми бачимо у послідовному впровадженні в закладі освіти системи заходів:

– демонстрація готовності керівництва закладу до підтримки, витрат, змін у структурі закладу освіти та їх ініціація (узгодження реалізації змішаного навчання зі стратегією розвитку закладу, врегулювання усіх його аспектів через прийняття низки документів, аналіз поточної ситуації, з'ясування проблемних питань, створення робочих груп, визначення ключових учасників та окреслення зон їхньої відповідальності, виділення відповідних фінансових, матеріальних та людських ресурсів для виведення змішаного навчання на системний рівень);

– налагодження двосторонньої комунікації між викладачами, працівниками кафедр і деканатів, студентами та стейкхолдерами, кооперативна взаємодія усіх викладачів, які формують групу забезпечення освітньої програми (практикування інноваційних колективних і групових форм методичної роботи задля оптимізації змісту та обсягу дисциплін, їхньої інтеграції, адаптування до умов змішаного навчання);

– організація системної підтримки усіх учасників освітнього процесу (організаційної, методичної, технічної, психологічної) та технологічне забезпечення системи змішаного навчання (вибір навчальної платформи й інтегрування її з внутрішніми інформаційними системами, забезпечення викладачів безперебійним доступом до інтернету та необхідними програмами);

– підвищення кваліфікації співробітників та викладачів (вебінари, тематичні зустрічі, тренінги, семінари, стажування, обговорення загальних аспектів змішаного навчання, його переваг і ефективності);

– систематичний моніторинг якості освітніх програм через анкетування здобувачів вищої освіти, викладачів, співпрацю зі стейкхолдерами (роботодавцями, випускниками ВЗО, учителями-практиками); систематичне оновлення бази вибіркового дисциплін (із урахуванням досягнень сучасної науки, наукового потенціалу випускових кафедр, умов змішаного навчання); внесення змін у навчальні плани;

– створення навчального контенту курсів і дисциплін, оцінка його якості, проведення планового оновлення та оптимізації [4].

Отже, виокремивши найбільш актуальні проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів, що загострились в умовах змішаного

навчання, ми накреслили шляхи їх послідовного розв'язання й водночас змодельовали перспективи подальших лінгводидактичних студій.

Список використаних джерел

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Том 54. № 4. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070>
2. Златів Л. Проблеми підготовки вчителя-словесника в умовах викликів сьогодення. *Лінгвістичні студії молодих дослідників*. Рівне, 2020. Вип. 11. С. 155–160.
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: [zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf](#).

РОБОТА З ПЕРЕКЛАДНИМИ ТЕКСТАМИ ЯК ЗАСІБ ВИФОРМУВАННЯ СИНТАКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Кульбабська Олена Валентинівна

*доктор філологічних наук, професор, Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, o.kulbabska@chnu.edu.ua*

Сучасні вимоги до викладання філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти активізують пошуки нових методів і прийомів, що забезпечують об'єктивні умови для якнайефективнішого оволодіння лексичним, фраземним та граматико-стилістичним багатством української мови в трьох її іпостасях – як державної, як рідної та як іноземної. У цьому аспекті важливого значення набуває вибір лінгводидактичного матеріалу, що мав би не лише високий навчально-виховний потенціал для студентів, а й уможливив засвоєння ними світової та вітчизняної культурної спадщини, виформовуючи нове розуміння мови як неоціненного скарбу, основного чинника національного розвою.